

Mulțumim Arhivelor Naționale ale României pentru amabilitatea cu care ne-au pus la dispoziție manuscrisul original.

© 2013 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scana-rea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: portret din Arhivele Britanice

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

MARIA, regină a României

Însemnări zilnice / Maria, Regina României; trad. de Valentina Costache, Sanda Ileana Racoviceanu; îngrij. de ed., introd. și note de Vasile Arimia. – București: Historia, 2006-

15 vol.

ISBN: 978-973-46-3899-4

Vol. 10: 1 ianuarie – 31 decembrie 1928. – Iași: Polirom, 2013.

ISBN print: 978-973-46-3293-0

ISBN ePub: 978-973-46-3302-9

ISBN PDF: 978-973-46-3303-6

I. Racoviceanu, Sanda Ileana (trad.)

II. Turbatu, Olga-Silvia (ed.)

821.135.1-94

Printed in ROMANIA

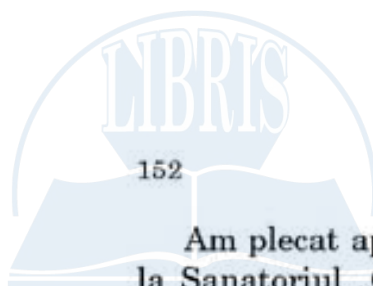

*Regina Maria
a României
Însemnări zilnice*

Volumul al X-lea
1 ianuarie – 31 decembrie 1928

Traducere de Sanda Ileana Racoviceanu
Ediție îngrijită de Olga-Silvia Turbatu

POLIROM
2013

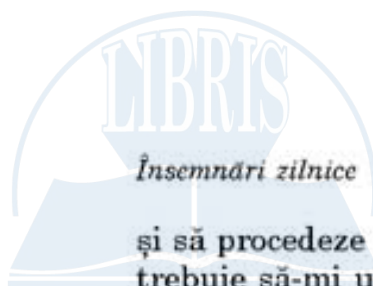

Am plecat apoi ca să-l vizitez pe bietul Liman, care se află la Sanatoriul „Gerota”¹²¹. L-am găsit foarte slăbit. Mamulea spune că maladia lui este una pe care el nu o poate învinge, dar nici el însuși nu știe ce poate fi. Jumătate de oră, cât am stat cu el, a vorbit doar cinci minute despre boala lui și restul timpului despre munca sa. În ciuda faptului că abia se ține pe picioare, dorește să se întoarcă cu orice preț la treaba lui de la Bran, Lăpușna, Sinaia. Părerea mea este că trebuie lăsat să continue până cade din picioare. Ar fi mult mai bine. El nu poate învinge necazurile, așa că ar fi mai bine să fie lăsat să-și folosească timpul care i-a mai rămas făcând ceea ce îi place decât să stea într-un sanatoriu. Pentru mine, gândul că bunul meu vechi prieten îmi poate fi răpit oricând este o foarte dureros. Nu pot concepe Sinaia și mai ales Branul fără Liman. Nu voi mai găsi niciodată un asemenea geniu în ce privește munca și ușurința de a rezolva probleme. Firește că mă refer la probleme de arhitectură, dar pot spune că și în toate celelalte privințe a fost un om excepțional. Este una dintre cele mai mari pierderi ce se pot întâmpla în viața mea de toate zilele. Mă îndurerează profund gândul acesta.

A venit Barbu la ceai, cu tot felul de vești. A fost o mare bucurie să-l văd din nou, cu afecțiunea și devotamentul lui statornice, calmul, inteligența și dorința lui ca totul să fie cât mai bine posibil pentru mine într-o lume atât de dificilă. Mi-a prezentat clar situația și totodată mi-a spus multe lucruri interesante despre împrumutul nostru și despre diferitele curente din lumea finanțelor de la Londra și Paris. Se pare că Franța s-a redresat financiar, aproape în întregime datorită eficienței și energiei lui Poincaré*. Alegerile au fost în totalitate în favoarea lui, iar comuniștii au fost eliminați. Probabil că Franța ne va acorda împrumutul. Am vorbit și despre situația mea financiară, pe care el vrea să o îmbunătățească, și mi-a explicat mai multe moduri în care speră să o facă.

Am sporovăit până la cină, pe care am servit-o cu Nicky și Ileana. Am discutat despre problema zilei de 10 mai și ei au fost de acord cu ideea mea. Îi las pe copiii mei să facă planuri

* Raymond Poincaré (1860-1934), președinte al Franței (1913-1920) (n.tr.).

și să procedez așa cum doresc, dar sunt unele momente când trebuie să-mi urmez sfatul, care este unul chibzuit, lipsit de vanitate sau ambiție personală. Țara mea încă are nevoie de mine și trebuie să iau frâiele atunci când sunt de rezolvat probleme importante.

Miercuri, 2 mai

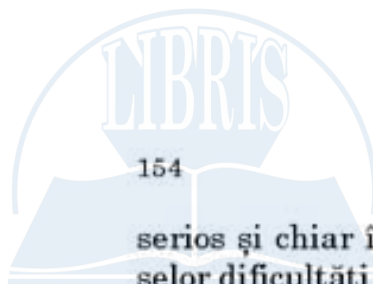
Cotroceni

O dimineață ploioasă, dar după-amiază s-a înseninat și a fost frumos. Am fost ocupată în casă, aranjându-mi din nou camera cu frumoasele antichități aduse din peregrinările mele. De asemenea, a trebuit să-mi spăl părul și să-l fac să arate din nou ordonat. Am văzut-o pe Haiduc, care era foarte agitată din cauza multor lucruri. Dejunul doar cu Ileana și Nicky. Discuții cu privire la 10 mai. Sunt diferențe de opinie. Vintilă i-a spus lui Nicky despre unele dificultăți legate de cazul în care Miky ar fi călare etc. Voi vorbi cu el mâine. După prânz m-am dus cu Irène la Copăceni, unde am găsit lucrurile întârziate, dar în deplină ordine. Ploaia a fost benefică, dar împiedică unele lucrări. Au fost însă pierderi în rândul pomilor fructiferi și al tufelor mai gingașe. Toți trandafirii grimpanți au degerat. Toate ramurile lungi au trebuit să fie tăiate, așa că nu vom avea ce vedea. Nici chiar forșiția, un arbust viguros, nu prea a înflorit anul acesta. Doar ramurile de jos, care au fost sub zăpadă. Există temerea că până și unii dintre nucii bătrâni au înghețat. Fără îndoială, a fost o iarnă grea! La Copăceni era însă o primăvară frumoasă. Mi-a plăcut nespus, iar casa arăta bine, curată, întreținută. Atât Nicu, cât și Bergeman își fac datoria.

Joi, 3 mai

Cotroceni

Dimineață frumoasă, dar n-am avut timp să ies. O mulțime de treabă în toate direcțiile. Trebuie să-ți ții cumpătul și să nu-ți pierzi capul. Discuții interminabile cu Atanasescu despre o serie de probleme, casă, politică, familie, finanțe etc. El este

serios și chiar îmi ține casa à la hauteur* în pofida numeroaselor dificultăți și a mijloacelor destul de limitate. L-am primit pe Vintilă. El are alte idei despre rolul pe care trebuie să-l joace Mihai pe 10 mai. Nu vrea să-l împingă prea mult în față. Spune că Nicky, reprezentând Regența, este cel care trebuie să primească „defilarea”, nu Miky.

A fost ziua de naștere a Sittei. Ea și Minny au luat dejunul împreună cu noi, iar Sitta a fost agitată și iritată. Ea acum este în fierbere, își asumă prerogative pe care nu le are, acceptă sfaturi nu întotdeauna înțelepte de la persoane care nu au suficientă autoritate și le ascultă pe acestea mai degrabă decât pe cei care i-ar putea da cu adevărat sfaturi bune. Ca mai toți tinerii, este tentată să dea curs unui sfat facil și superficial, care îi flatează preferința pentru lucrurile exterioare, în dauna unui sfat constructiv. Este permanent înconjurată de familia sa de greci, astfel încât n-o mai pot vedea singură. Pe Miky abia dacă îl mai văd, astfel încât el va cunoaște familia ei mult mai bine decât pe cei cu care soarta l-a hărăzit. Ea ne-a izolat cu totul de el. De asemenea, nu-i place că el trebuie să asculte de Regență sau să se supună vreunui control. Ar vrea să facă totul potrivit sfaturilor lui Condiescu, Drossu, Skeletti și Colette. Îi displace amestecul lui Hiotu și încearcă să-l dea la o parte. De fapt, în prezent ea se află pe o cale greșită și, din păcate, va trebui să îi spun asta, lucru care nu-mi face nicio plăcere. Dacă nu o fac însă, situația se va înrăutăți. Eu însămi îmi voi face rău din cauza suferinței că nu mi se permite să fiu bunică. Ea nu are dreptul să se comporte astfel. Eu am susținut-o, am apărat-o de propriile rude și acum ea este dispusă să-i asculte mai degrabă pe cei din jurul său decât pe cea care i-a fost cu adevărat un sprijin și care cunoaște țara.

Va trebui să rezolvăm această problemă, care simt că se amplifică, așa că nici eu nu sunt scutită de otravă. Nu vreau să devin *une belle-mère***. Până acum i-am fost prietenă, dar, treptat, ea mă pune în situația de a juca un rol pe care-l detest. Eu chiar știu însă unele lucruri mai bine decât ea sau decât oamenii mărunți din jurul ei și nu pot lăsa ca lucrurile să o ia razna.

* La înălțime (fr.) (n.tr.).

** O soacră (fr.) (n.tr.).

L-am primit pe Guillaume, noul ministrul belgian, care a fost pe vapor cu noi și care este un om foarte drăguț, rotofei, cu părul roșcat și miop. Am mai primit-o și pe doamna Palmer, o americană al cărei soț a fost un fel de consul aici și care acum ne părăsește. Era prietenă cu Lisabeta și dădea petreceri frumoase. Nu e de condiție superioară, dar este extrem de amabilă și ospitalieră.

După dejunul cu familia oficială (la care a venit și Lisabeta), am plecat cât am putut de repede cu Ileana și dr. Madge la Scroviște. Am pornit pe o vreme frumoasă, dar am ajuns pe furtună. Am fost însă mai mult decât mulțumită de tot ce am găsit acolo. Janin a lucrat excelent. Lalelele sunt o splendoare. Tot ceea ce am dorit a fost realizat într-un mod desăvârșit. Am avut numai cuvinte de laudă. Grădina va fi o frumusețe. Facem în așa fel încât bordura de plante ornamentale să treacă chiar prin livadă. Va fi frumos. Doamna Danhauer se descurcă și ea admirabil cu tot ce doresc eu să se facă în case. Am fost total satisfăcută, în pofida ploii. Pe dr. Madge l-a interesat tot ceea ce am putut face acolo. La întoarcere am avut o lungă discuție cu el despre situația României.

Mi-am pus icoana cea mare în camera cafenie, deasupra vechiului scrin sculptat, din Cipru. Arată perfect. Sunt foarte mândră de ea. După cină, convorbire cu Manolescu despre Miky și după aceea a venit Barbu.

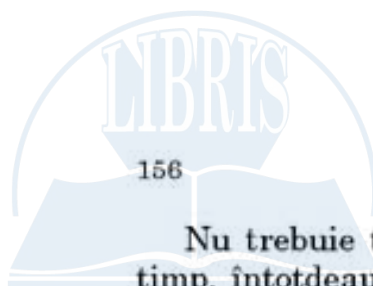
Vineri, 4 mai

Cotroceni

Vremea tot închisă. Vijelie teribilă azi-noapte, care a continuat ceva mai potolit și în prima parte a zilei. Am avut o lungă discuție cu Rephuhn. El are imense dificultăți, întrucât depinde de prea mulți oameni care nu se pricep la probleme legate de grădină și de flori. Voi putea ameliora unele lucruri, dar cu altele vom avea de furcă din cauza atitudinii celorlalți, atitudine care mă uimește *douloureusement*^{*}, având în vedere cât de mult cred în oameni.

---

* Dureros (fr.) (n.tr.).

Nu trebuie totuși să mă descurajez. După ce ai lipsit un timp, întotdeauna se acumulează o serie de dificultăți peste care trebuie să treci cu stoicism și cu dorința de a depăși orice obstacole din calea păcii și armoniei.

I-am primit pe noul diplomat italian și pe soția lui, care desigur că sunt o dezamăgire după soții Durazzo. Am văzut-o apoi pe Sabina Cantacuzino, care a avut frumoasa și impresionanta idee de a organiza în toată țara conferințe despre regele Ferdinand în ziua de 10 mai, în toate orașele, precedate de un minut de reculegere.

Angelescu, la dejun. Multe discuții pe diferite teme. După masă, Ileana m-a luat să facem un tur prin grădină, într-o trăsorică încântătoare pe care i-a trimis-o Mignon pentru Flossie, poneiul ei. Cea mai adorabilă trăsorică posibilă.

Grădina este în ordine. Lalelele au înflorit, dar, din păcate, sunt deteriorate. Desigur, trebuie să trec cu vederea de data asta, pentru că au fost o iarnă și o primăvară extrem de urâte.

Mi-am vizitat caii, care sunt bine cu toții, și după aceea m-am dus la Buftea să o văd pe Nadèje și să am o discuție neoficială cu Stere, care sperăm că va reuși să facă pace în sfârșit, obligându-i pe naționaliști să le vină mintea la cap. Trebuie să lăsăm să treacă această istovitoare adunare de la Alba Iulia, de duminică, și apoi să ajungem la o înțelegere. Eu și Barbu, într-o înțelegere secretă cu Regența, vom convinge apoi ambele tabere să accepte un guvern neutru, în vederea organizării unor alegeri libere. Acest lucru va trebui făcut cu un tact deosebit, astfel încât toate părțile să fie de acord. Negocierile vor necesita mult tact pentru ca toți să arate puțină bunăvoință. O treabă delicată, dar pe care *va trebui* să o ducem la bun sfârșit, deoarece este absolut necesar să se pună capăt acestei situații îngrozitoare, tensionate.

Nadèje este încă imobilizată din cauza reumatismului, dar era binedispusă și nu se plângea deloc, deși stă în pat *de trei luni!* O trimit la băi, la Piešťany, în Cehoslovacia.

Convorbirea mea cu Stere cel puțin a avut rezultatul că ne-am despărțit ca prieteni, iar când *vor ajunge* la putere, vor ști că *eu* i-am ajutat și că vom începe de pe poziții corecte și, dacă mă au pe mine în spate, vor avea un sprijin. Vreau însă *à tout prix** să-l fac pe Vintilă să plece de bunăvoie pentru a-și

* Cu orice preț (fr.) (n.tr.).

reforma partidul, care are multe neajunsuri și care are nevoie de un răgaz. O problemă delicată, dar sper să se realizeze acest lucru dificil, cu sprijinul lui Barbu și al celor care speră cu adevărat să fie pace.

Sâmbătă, 5 mai 1928

Cotroceni

Extraordinar de frig pentru acest anotimp. Este minunat de verde totul, dar nicio rază de soare. Cu toate acestea, lalelele au înflorit splendid. Camerele mele sunt pline de lalele. Am avut foarte mult de scris. Cameristele mele se ceartă, lucru care nu îmi face viața mai agreabilă. Am avut o lungă discuție cu Atanasescu. Discuțiile cu el sunt întotdeauna cumplit de lungi. Am reușit să îmi rezerv o oră întreagă pentru el astăzi, întrucât am avut o singură audiență, un anume MacFerlain, un cleric american în vârstă, care a venit aici ca să contribuie la unitatea dintre bisericile ortodoxă și protestantă. Un bătrân interesant, ce are aceleași principii ca și mine cu privire la religie. Părea un om inteligent și deschis la minte.

Un prânz deosebit, unic, la Lisabeta, la care am fost doar eu, Ileana și Nicky. Trebuie să fie minunat de locuit în casa ei și ea pare foarte mulțumită. În plus, are toată libertatea, niciun fel de obligații, niciun fel de îndatoriri, poate lenevi după bunul plac. În vreme ce noi muncim din greu, ea trăiește doar pentru ea. Nu are nici măcar un copil pentru care să facă sacrificii. Eu mă bucur însă că poate fi ospitalieră. Cred că acest lucru o face mai plăcută. Are acum proprietatea sa, o proprietate foarte mică și foarte personală, dar frumoasă și liniștită, pentru că nu este nimeni cu care să intre în conflict. Singura grijă este să se descurce. Eu deja văd însă că faptul că are o casă a ei a făcut-o să fie mai amabilă și mai fericită. Am contat pe acest lucru și chiar așa s-a întâmplat.

M-am întors ca să lucrez cu tânărul Steger de la administrația palatului, dictându-i niște note despre mine și despre Sandro, pe care urmează să le trimit lui Mills.

După aceea am călărit pe Kiralif în pădurea încântător de verde, plină de privighetori, dar era aproape frig, nu era soare. Am fost bucuroasă să fiu din nou în șa. La început Kiralif a fost cam năbădăios, dar apoi s-a potolit și a mers frumos.